

ACC. N:R M. 15523: 1-4.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Carl Axel Melander*
Härad: *Färs* Berättare: *Zvon Andersson, Önneshög*
Socken: *Långavärd* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1962* Född år *1892* i *Fränninge*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-4.

LUF 73

Bystämman finns fortfarande i
Långavärd. Det är gemensamhetsjorden (utavandring av betesmarker)
som har hållit bystämman vid liv. Ännu idag håller man äldermans-
gille, därför att man skall få en orsak till en gemensam samman-
komst. Ett andelsmejeri grundades omkring 1890, som ännu existerar.
Därefter dög det ca. 20 år, innan vi fick en höckförening och
en ljunförening — dessa varade dock ej i så många år. Ännu efter
sekelstiftet kunde man se bönder som brukade händer och hävar.
Dessa redskap tillverkade man själva på gårdarna under vintermåna-
derna. Långavärd socken är en ristbygd och jorden är moränjord, som
där är mycket stenig. Gårdarna har alltid varit små, och någon mån-
stergård eller någon föregångsmann har det inte funnits här. Beträffande på
själva bygdens karaktär, har jordbruket utvecklats betydligt senare
i Långavärds socken. Först omkring 1920 blev de nya metoderna mera
allmänt använda. Ångarna köstades för, innan boskapen tillät att
beta på dem. Någon omvandling från ång till åker förekom nästan aldrig.
Någon mägling lär det inte ha förekommit i Långavärd, eftersom mäggl
inte fanns i jorden. Att jakta mäggl från annan ort ställde sig all-

delen för dyrbart. De äldsta dikarna var öppna — därefter kom det
 täckdiken av sten, dessa skulle ligga en halv meter under jorden,
 och för att de skulle bli riktigt fasta så täcktes de med ett lager
 av lör. Dala lantmannaskola var mycket ansedd i byggen, och för-
 mögnares bönder skickade dit sina söner. Vägarna fick bönderna själva
 sköta för i tiden. De skulle lagas med skår; därefter supades de
 av länsmanen och en i byn vald nämnd. Det var först efter första världskri-
 get, som väghäraden övertog ansvaret för vägarna. Omkring 1910 kom
 cyklarna hit — den första bilen i Hångaröd socken kom år 1921. Någon
 järnväg har det aldrig funnits i socken; detta medförde att skjut-
 hållet inte upphörde förrän 1925-1930, alltså då bilarna började bli
 mera vanliga. Poststationen fanns i Vallsjö. Härifrån hämtades pos-
 ten och utkändes till Hångaröd med hästskjuts. Det var framför allt
 ett öreskött av människor i byggen, som var orsaken till emigrationen
 till Amerika. Emigrationen medförde en lättnad för byggen, och det blev
 bättre levnadsvillkor för människorna. Tiden omkring första världskriget
 avstannade emigrationen helt. Då man var bortbjuden, skulle man all-
 tid ha "förling" med sig — många presenter var det aldrig tal om för.

Nå det var kvällar och begravning skickades inbjudningkort — annars gick man omkring och bjöd muntligt. Det var först för ca. 15 år sedan som man började förlägga fester till lokaler utanför hemmet. Efter sekelskiftet kom det ambulera bryggeriet; därefter har det aldrig funnits någon bryggeri i Jångårds socken. Under min barndom fanns "Gård allehanda" och "Hörby-posten". Det var inte mycket böcker man läste; bokköpen skedde genom annonser i tidningen och på bokauktioner. Trots på övernaturliga väsen har det varit länge i dessa häfter. (Som exempel kan nämnas, att upptecknaren av detta häfte hade en bonde i 40-års åldern, som fullt hodo på övernaturliga väsen. En dag hade han arbetat på en kulle och plötsligt känt ett ryck i ryggen. Förskräckt stämplade han därifrån och vågade först två veckor senare hämta sina verktyg där. En dag har han ont i benet och hans förklaring är, att det finns höll i kullen. Han diskuterade allvarigt med upptecknaren att låta spjänga bort kullen, varvid kullen skulle omkomma och lämna människorna ifred). Skänka seder har rätt angående söndagsfirandet. Det var det en sed att alla gick i kyrkan, men då nation började sända radiogudsfröjder, stannade många hemma.

Därefter blev det sedd, att minst en från varje gård skulle beresta kyrkan var söndag. Vid sekelskiftet hade väckelsevälsorna sin bästa period. Sammankomsten skedde i hemmen. Någon större betydelse fick de dock inte.